

Guía Docente

Datos Identificativos					2024/25
Asignatura (*)	Investigación en Ocupación Humana e Determinantes Sociais da Saúde	Código	653862314s		
Titulación	Máster Universitario en Asistencia e Investigación Sanitaria (semipresencial)				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Optativa	6	
Idioma	CastelánGalegoInglés				
Modalidade docente	Híbrida				
Prerrequisitos					
Departamento	Ciencias da SaúdeFisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas				
Coordinación	Viana Moldes, Ines	Correo electrónico	ines.viana@udc.es		
Profesorado	Rivas Quarneti, Natalia Yanaina Talavera Valverde, Miguel Angel Viana Moldes, Ines	Correo electrónico	natalia.rivas.quarneti@udc.es miguel.angel.talavera.valverde@udc.es ines.viana@udc.es		
Web					
Descrición xeral					

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	Adquirir la capacidad para elegir y aplicar las metodologías de investigación más adecuadas a la investigación planteada
A3	Adquirir un sentido ético de la investigación sanitaria
A5	Adquirir el conocimiento de la realidad investigadora en un ámbito concreto de las ciencias de la salud
B1	Ser capaz de aplicar el método científico en la planificación y el desarrollo de la investigación sanitaria
B2	Tener fluidez y propiedad en la comunicación científica oral y escrita
B3	Adquirir el compromiso por la calidad del desarrollo de la actividad investigadora
B4	Desarrollar la capacidad de análisis y de síntesis
B5	Obtener la habilidad para manejar distintas fuentes de información
B6	Ser capaz de trabajar de forma colaborativa en equipos multi e interdisciplinar
B7	Desarrollar la capacidad de establecer una relación de empatía con los sujetos implicados en el desarrollo de la actividad investigadora
B8	CB6 Poseer y comprender conocimientos que aporten una base u oportunidad de ser originales en el desarrollo y/o aplicación de ideas, a menudo en un contexto de investigación
B9	CB7 Que los estudiantes sepan aplicar los conocimientos adquiridos y su capacidad de resolución de problemas en entornos nuevos o poco conocidos dentro de contextos más amplios (o multidisciplinares) relacionados con su área de estudio
B10	CB8 Que los estudiantes sean capaces de integrar conocimientos y enfrentarse a la complejidad de formular juicios a partir de una información que, siendo incompleta o limitada, incluya reflexiones sobre las responsabilidades sociales y éticas vinculadas a la aplicación de sus conocimientos y juicios
B11	CB9 Que los estudiantes sepan comunicar sus conclusiones y los conocimientos y razones últimas que las sustentan a públicos especializados y no especializados de un modo claro y sin ambigüedades
B12	CB10 Que los estudiantes posean las habilidades de aprendizaje que les permitan continuar estudiando de un modo que habrá de ser en gran medida autodirigido o autónomo
C1	Expresarme correctamente, tanto de forma oral como escrita, en las lenguas oficiales de la comunidad autónoma
C2	Dominar la expresión y la comprensión de forma oral y escrita de un idioma extranjero
C4	Desarrollarse para el ejercicio de una ciudadanía respetuosa con la cultura democrática, los derechos humanos y la perspectiva de género
C7	Desarrollar la capacidad de trabajar en equipos interdisciplinares o transdisciplinares, para ofrecer propuestas que contribuyan a un desarrollo sostenible ambiental, económico, político y social
C9	Tener la capacidad de gestionar tiempos y recursos: desarrollar planes, priorizar actividades, identificar las críticas, establecer plazos y cumplirlos

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
1. Favorecer o coñecemento sobre os diferentes conceptos e modelos de saúde.	AI3	B15 B19	C14
2. Profundizar o coñecemento sobre os determinantes sociais da saúde e as súas implicacións sobre as ocupacións humanas.	AI1 AI3 AI5	B14 B16 B17 B110	C17 C19
3. Potenciar o deseño e o desenvolvemento de proxectos de investigación baseados nos determinantes sociais da saúde, acordes aos perfís ocupacionais do estudantado.	AI1 AI3 AI5	B11 B12 B13 B14 B15 B18 B19 B110 B112	C11 C12 C17 C19
4. Impulsar o deseño e desenvolvemento de proxectos de investigación baseados na diversidade humana, acordes aos perfís ocupacionais do estudantado.	AI1 AI3	B16 B17 B19 B111	C14 C17

Contidos	
Temas	Subtemas
CONTIDOS TEÓRICOS 1. Saúde.	1.1 Conceptos e modelos de saúde.
2. Determinantes sociais da saúde, ODS e dereitos humanos/ocupacionais.	2.1 Evolución sociohistórica. 2.2 Marcos conceptuais 2.3 Condicións de vida. Distribución desigual do poder, do diñeiro e dos recursos (contidos avanzados).
3. Aproximación á investigación na ocupación humana.	3.1 Introducción e bases conceptuais da investigación na ocupación humana. 3.2 Introducción á ciencia ocupacional. 3.3 Investigación na ocupación humana y ciencia ocupacional: aportes para a transformación de determinantes sociais da saúde.
CONTIDOS PRÁCTICOS (transversais) Investigacións baseadas nos determinantes sociais da saúde.	Ocupacións humanas colectivas. Conectando: educación, práctica, xestión, investigación e cidadanía. Orientado ao perfil profesional do alumnado.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	A1 A5 B2 B4 B5 B8 B10 C1 C2 C7	4	35	39
Proba mixta	B4 B8 B9 B10 B12	3	30	33
Sesión maxistral	A3 A5 B8 B9 C4	8	20	28
Aprendizaxe colaborativa	A3 B1 B3 B4 B5 B6 B7 B11 C1 C4 C7 C9	15	30	45
Atención personalizada		5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto a preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.
Aprendizaxe colaborativa	Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe colaborativa	A atención personalizada farase mediante titorías individualizadas ou en grupo reducido (segundo as necesidades do alumnado), preferiblemente de maneira virtual, a través da aplicación Teams. Estas titorías poderanse realizar de luns a venres, entre as 09:00 e as 19:00 h. Levaranse a cabo previa solicitude do estudantado interesado, ou a petición do profesorado da materia se o considera preciso, sendo programadas nun horario consensuado co equipo docente, que non interfira en ningún caso coa asistencia e participación do alumnado nas restantes materias do título en que estea matriculado. Ademais, tamén se brindará atención personalizada mediante o correo electrónico, e a través dos foros ou a opción de mensaxe privada do Campus Virtual.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Aprendizaxe colaborativa	A3 B1 B3 B4 B5 B6 B7 B11 C1 C4 C7 C9	Deseño e desenvolvemento de proxectos de investigación. Proceso 60%, con 3 entregas no decorrer da materia. 20% Análise argumentado sobre o sistema de saúde 20% Análise argumentado sobre os determinantes sociais da saúde 20% Análise argumentado das ocupacións implicadas	60
Proba mixta	B4 B8 B9 B10 B12	Proxectos de investigación e artigos relacionados aos determinantes sociais da saúde. Realizarase unha proba mixta na que o estudantado evidenciará o seu coñecemento e aplicabilidade en relación aos contidos traballados na materia.	40

Observacións avaliación

O sistema de cualificacións exprésarase mediante cualificación numérica acordo co establecido no art.º 5 do Real Decreto 1125/2003 do 5 de setembro (BOE 18 de setembro), polo que se establece o sistema europeo de créditos e o sistema de cualificacións nas titulacións universitarias de carácter oficial e validez en todo o territorio nacional Sistema de cualificacións: 0-4.9=Suspenso 5-6.9=Aprobado 7-8.9=Notable 9-10=Sobresaliente 9-10 Matrícula de Honra (Graciable).

Considerarase como ?Non presentado? (NP) aquel estudante que, estando matriculado nunha materia, non concorre ás distintas actividades de avaliación que se establezan para o curso académico. En ausencia de regulación específica para cada titulación, considerarase que deberá ser cualificado como ?Non presentado?: a) cando non completase o proceso de avaliación continua, nas condicións que figuren na guía docente, ou b) cando non se presente á proba do período oficial de avaliación. A consideración de NP non consome convocatoria no número total de convocatorias que o estudante ten por materia.

Con carácter xeral, a avaliación das materias será continua ao longo do curso, sen prexuízo do indicado nas memorias de verificación da titulación. A cualificación final será consecuencia dos resultados globais obtidos en todas as actividades de avaliación. Como norma xeral incluírase unha actividade de avaliación para realizar nas datas establecidas no calendario académico oficial. Esta actividade tamén poderá establecerse como proba global de avaliación dos resultados de aprendizaxe ou, no seu caso, formar parte do proceso de avaliación continua. As guías docentes deberán establecer a ponderación das distintas actividades de avaliación e, no seu caso, da proba global, no marco que o centro puiden establecer.

Se valorará a puntualidade e a asistencia obrigatoria a todas as horas presenciales das metodoloxías establecidas na materia.

Para aprobar a materia, o alumno debe participar activamente nas metodoloxías propostas, entregar todos os traballos e ter superadas cada una das metodoloxías que conforman a asignatura. Ademais, será necesario ter unha calificación mínima de 2.5 (sobre 5) puntos na proba mixta, e só se terán en conta para a calificación final as notas das outras metodoloxías, se o/a alumna/a acadada dita puntuación na proba mixta. En caso contrario, a nota da convocatoria corresponderá á nota obtida na proba mixta. As notas obtidas no resto de metodoloxías serán tidas en conta para a súa calificación na segunda oportunidade (xullo), no caso de telas aprobadas e superada a proba mixta.

Segundo a norma que regula o réxime de dedicación ao estudo dos estudantes de grao na Universidade da Coruña (aprobada no Consello de Goberno do 22/05/2012), cando un estudante teña recoñecida a súa condición de matrícula a tempo parcial, ten dereito a gozar dun réxime de asistencia a clase de carácter flexible e a solicitar a dispensa académica especial establecida no artigo 4 (apartado 5) de dita norma, en tanto non afecte negativamente ao proceso de avaliación do estudante. A ese efecto, as Comisións Académicas dos diferentes centros da UDC concretan o alcance da citada dispensa.

Por tanto, a concesión á solicitude de dita flexibilidade quedará á expensas da valoración e decisión da comisión académica do grao de Terapia Ocupacional, tendo en conta as metodoloxías e criterios de avaliación das materias".

Dacordo coa Normativa Disciplinar do estudiantado da Universidade da Coruña, Aprobado polo Consello de Goberno do 27/02/2023 e modificado no seu artigo 11.4.b polo Consello de Goberno de 28/06/2023, de detectarse plaxio nos traballos dos estudantes, sendo considerado unha falta grave, a cualificación na convocatoria será de suspenso con valor numérico de 0.

Asemade, a docente responsable reserva a posibilidade de realizar algún cambio na avaliación ou noutros aspectos da materia, que serán notificados ao estudiantado coa suficiente antelación.

Todos os aspectos relacionados con ?dispensa académica?, ?dedicación ao estudo, ?permanencia? y ?fraude académico? rexiranse de acordo coa normativa académica vixente da UDC.

Bibliografía básica

- Barros, D. Operadores de saúde na área social, Rev. de Terapia Ocupacional da USP, São Paulo, vol. 1(1):11-16, 1990.
- Carter, S.M., & Little, M. (2007). Justifying knowledge, justifying method, taking action: epistemologies, methodologies, and methods in qualitative research. *Qualitative Health Research*, 17(10), 1316-1328. <http://doi.org/10.1177/1049732307306927>
- Clare Hocking (2021) Occupation in context: A reflection on environmental influences on human doing, *Journal of Occupational Science*, 28:2, 221-234, DOI: 10.1080/14427591.2019.1708434
- Durocher, E., Gibson, B. E., & Rappolt, S. (2014). Occupational Justice: A Conceptual Review. *Journal of Occupational Science*, 21 (4), 418-430. <http://doi.org/10.1080/14427591.2013.775692>
- Farias L, Rudman DL, Magalhães L (2016). Illustrating the Importance of Critical Epistemology to Realize the Promise of Occupational Justice. *OTJR: Occupation, Participation and Health*. First Published August 24. <https://doi.org/10.1177/1539449216665561>
- Fisher, A. G. (2013). Occupation-centred, occupation-based, occupation-focused: same, same or different? *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 20 (3), 162-173. <http://doi.org/10.3109/11038128.2012.754492>
- Fransen, H., Kantartzis, S., Pollard, N., & Viana-Moldes, I. (2013). Citizenship: exploring the contribution of Occupational Therapy. Recuperado a partir de http://www.enothe.eu/activities/meet/ac13/CITIZENSHIP_STATEMENT_ENGLISH.pdf
- Fransen, H., Pollard, N., Kantartzis, S., & Viana-Moldes, I. (2015). Participatory citizenship: Critical perspectives on client-centred occupational therapy. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 22(4), 260-266. <https://doi.org/10.3109/11038128.2015.1020338>
- Galheigo, S. (2011a). Occupational therapy in the social field: concepts and critical considerations. En F. Kronenberg, N. Pollard, & D. Sakellariou (Eds.), *Occupational Therapies without Borders - Volume 2: Towards an ecology of occupation-based practices* (2.ª ed., pp. 47-56). Edinburgh: Churchill Livingstone.
- Galheigo, S. (2011b). What needs to be done? Occupational therapy responsibilities and challenges regarding human rights. *Australian Occupational Therapy Journal*, 58 (2), 60-66. <http://doi.org/10.1111/j.1440-1630.2011.00922.x>
- Kinébanian, A., & Stomph, M. (2009). Diversity matters: Guiding Principles on Diversity and Culture. *World Federation of Occupational Therapists*. Kronenberg, F., Fransen, H., & Pollard, N. (2005). The WFOT Position Paper on Community-based Rehabilitation: A Call upon the Profession to Engage with People Affected by Occupational Apartheid. *World Federation of Occupational Therapists Bulletin*, 51 (1), 5-13. <http://doi.org/10.1179/otb.2005.51.1.002>
- Kronenberg, F., & Pollard, N. (2007). Superar el apartheid ocupacional: exploración preliminar de la naturaleza política de la terapia ocupacional. En F. Kronenberg, S. Simó Algado, & N. Pollard (Eds.), *Terapia ocupacional sin fronteras: aprendiendo del espíritu de supervivientes* (pp. 58-84). Madrid: Editorial Médica Panamericana.
- Kronenberg, F., Simó Algado, S., & Pollard, N. (2006). *Terapia ocupacional sin fronteras: aprendiendo del espíritu de supervivientes*. Madrid: Editorial Médica Panamericana
- Larson, E., Wood, W., & Clark, F. (2005). Ciencia Ocupacional desarrollo de la ciencia y la práctica de la ocupación a través de una disciplina académica [Occupational Science: science and professional development through an academic discipline]. En Willard & Spackman, *terapia ocupacional* (10ª ed, pp. 15-26). Buenos Aires; Madrid: Médica Panamericana.
- Flick, U. (2004). *Introducción a la investigación cualitativa*. Madrid: Morata.
- Gómez Mengelberg E. Un recorrido histórico del concepto de salud y calidad de vida a través de los documentos de la OMS. *TOG (A Coruña)* [revista en Internet]. 2009 [acceso el 30 de abril del 2011]; 6(9): [10p.]. Disponible en: <http://www.revistatog.com/num9/pdfs/original2.pdf>
- Hocking, C., Jones, M., & Reed, K. (2015). Occupational Science Informing Occupational Therapy Interventions. En I. Söderback (Ed.), *International Handbook of Occupational Therapy Interventions* (pp. 127-134). Springer International Publishing. Recuperado a partir de http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-08141-0_9
- Huot, S., Cao, A., Kim, J., Shajari, M., & Zimonjic, T. (2018). The power of language: Exploring the relationship between linguistic capital and occupation for immigrants to Canada. *Journal of Occupational Science*, 0(0), 1-12. <https://doi.org/10.1080/14427591.2018.1534136>
- Magalhães L., Farias L., Rivas-Quarneti N., Alvarez L., & Malfitano, AP. (2019) El desarrollo de la ciencia ocupacional fuera del ámbito anglófono: Promoviendo la colaboración global, *Journal of Occupational Science*, 26:2, iii-xv, DOI: 10.1080/14427591.2018.1551048
- Molineux, M., & Whiteford, G. (2012). Occupational science: genesis, evolution and future contribution. En E. A. S. Duncan (Ed.), *Foundations for practice in occupational therapy* (5ª ed.). Edinburgh: Elsevier.
- Rudman DL. (2018) Occupational therapy and occupational science: building critical and transformative alliances / Terapia ocupacional e ciência ocupacional: construindo alianças críticas e transformadoras. *Cadernos Brasileiros de Terapia Ocupacional / Brazilian Journal of Occupational Therapy*. V.26 n.1 Salvador
- R, Márquez R, Romero Zepeda H. Reflexiones sobre calidad de vida relacionada con la salud. *Rev Med Inst Mex*

Seguro Soc 2010; 48 (1): 91-102. Whiteford G., Jones K., Rahal C.& Suleman A. (2018) El Marco de Justicia Ocupacional Participativa como herramienta de cambio: Descripción y contraste de tres casos, Journal of Occupational Science, 25:4, I-lxii, DOI: 10.1080/14427591.2018.1504610 YerxaEJ. Health and the human spirit for occupation. Am J OccupTher.1998;52(6):412-418. .

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

1.- Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sostible e cumprir cos obxectivos estratéxicos 1 e 2 do "V Plan de Acción do Programa Green Campus FCS (2023-2025)", os traballos documentais que se realicen nesta materia:

a.- Na súa maioría, solicitaranse en formato virtual e soporte informático.

b.- De realizarse en papel:

Non se empregarán plásticos.

Realizaranse impresións a dobre cara.

Utilizarase papel reciclado.

Evítase a impresión de borradores.

2.- Sostérase o principio de debate democrático, escoitando e respetando as diversas opinións sobre aos temas tratados, tanto da parte do profesorado coma do estudanado.3.- Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores/as de ambos sexos, propiciarase a intervención en clase de alumnos e alumnas...). Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías